

Kulunut vuosi on mennyt koronan varjossa. Tauti on vaikuttanut myös seuramme toimintaan.

Tämän vuoden elokuulle suunnittelemamme seuramme 50-vuotisjuhla siirtyi tulevaisuuteen.

Sain viestin 90-vuotiaalta, Korvasen kasvatilta, Siiriltä. Viesti pisti miettimään nykyistä tautitilannetta. Se avasi näkökulmaa hänen kouluaikoihinsa, jolloin uhat olivat varsin erilaiset.

Siiri kuvaa koulumatkojen poikkeuksellisuutta verrattuna nykypäivään sekä seudulla vallinnutta jatkuvaa pommitusuhkaa. Lisäksi hän kertoo siitä, miten uhkaa varten varauduttiin.

Ohessa Siiri Alakorva-Balagovičin kirjoitus.

Jatkosodan ajan koulumuistoja

Luin Ensio Hanskin kirjasta "Sompio koulutiellä", että Sodankylän kunnallinen keskikoulu perustettiin vasta syksyllä 1948. Siis tuossa 1943 perustetussa Sodankylän Yhteiskoulussa ovat voineet käydä vain varakkaiden vanhempien lapset aina syksyyn 1948 saakka. Vilkaisin tuota omaa luetteloani luokkani oppilaista ja nyt juuri totesin, että eihän luokallamme vähävaraisia lapsia ollutkaan. On se todella ollut kurjaa. Siihen en minä lapsena osannut edes kiinnittää huomiota. Nyt kun mietin, niin siinä luokassanihan olivat lapset, joiden isät olivat nimismies, kirkkoherra, kauppiaita, kunnansihteerit, suurten maatilojen omistajia ja muita "pohattoja".

Olimme siis onnellisia voidaksemme jatkaa opintoja, vaikka olimmekin 150 kilometrin etäisyydellä kodistamme. Reijo Keskitalo ja minä viittasimme kädellä iltapimeässä maantien varressa saksalaisille sotilaille, kuorma-auton kuljettajalle, joka ajoi Vuotsoon, ja niin me lavalla hytisimme 90 km. Vuotsossa oli Keskitalon Jussi tai äitini hevosen kanssa vastassa. Sama juttu oli kun palasimme lomalta.

Hevosella Vuotsoon, siitä saksalaiset ilmaiseksi veivät meidän kirkolle. Ja meitä Reijo kanssa hymyilytti: taas pääsimme ilmaiseksi Sodankylään saakka!

MUISTOJA JATKOSODAN AJALTA – JA SEN JÄLKEEN Älkäämme unohtako: koulu toimi

kotirintamalla Helsinki 10.12.2020 Siiri Alakorva-Balagović

Korvasen kodissani aurinkoinen aamupäivä kesällä 1943. Kylmäkamarissa^osoi puhelin. Äiti kiiruhti vastaamaan. Isäni kanssa jäin keittiöön tavan mukaan keskustelemaan päivän hommista pihapiirin (kartanon) tienoilla. Isä lupasi rakentaa oikean korkeushyppypaikan liiterin viereen, jossa voisin harjoitella samalla seiväshyppyä... Mielenkiintoista! Lupaus innosti minua jatkamaan urheilua.

Äiti palasi puhelinkeskustelun päädyttyä hymy huulillaan. Millaisia uutisia hänellä on? Olin utelias tavanomaiseen tapaani.

Hän kysyy: "Haluaisitko lähteä kirkolle kouluun?" Soittajana oli ollut perheystävämme kirkkoherra Y.A. Aittokallio, jota olen aina halunnut kutsua koko nimellä: kirkkoherra Yrjö Armas Aittokallio.

Aittokallio oli kysynyt, haluavatko Alakorvan Eemeli ja Selma osallistua Sodankylän yksityisen yhteiskoulun perustamiseen? Äitini oli vastannut positiivisesti tiedusteluun. Oletan aivan samoin

kirkkoherran soittaneen Muteniaan Juho Keskitalolle ja ilmeisesti saaneen hyväksyttävän vastauksen.

Niin pääsimme Reijo Keskitalon kanssa syksyllä 1943 suoraan juuri perustetun yhteiskoulun toiselle luokalle. Koulun rehtori Sakari Jouti järjesti meille kokeen. Pääsimme suoraan II luokan oppilaaksi. Olihan minullakin jo korkea ikä: 13 vuotta! Samoin Reijolla.

Äiti löysi puhelimitse minulle asunnon Roope Tikkasen perheessä. Heidän tyttärensä Esteri tuli sekä luokkakaverikseni että jakoi oman huoneensa kanssani. Yhteiset läksyjen lukemiset, yhteiset koulumatkat. Molemmat meistä toisen luokan oppilaita.

Eräs muisto jokapäiväisestä vaarasta sodan keskellä: Valkoinen lakanakäärö piti olla pulpetilla mahdollisen pommitusvaaran vuoksi. Oli kirkas helmikuinen pakkaspäivä vuonna 1944. Sireeni alkoi ulvoa. Kiirehdimme ulos. Opettajan kanssa syösyimme valkoiseen lumimaisemaan. Kaikki oppilaat ilman lakanaa, - niin ainakin muistelen. Olimme unohtaneet ottaa tämän tärkeän suojavaatteen mukaamme. Opettajakin oli unohtanut siitä meille muistuttaa. Sillä kerralla ei Sodankylän keskustaan tiputettu pommeja. Mutta käytännön kokemus opetti: Seuraavalla kerran lentokoneitten jyrisävän äänen kuullessamme otimme lakanat kainaloomme. Huomasimmeko ne avata hartioillemme? Kysyn vain...

Sairastuin johonkin kulkutautiin vuonna 1946. Mikä taudin nimi oli, sitä en muista. Minut määrättiin eristykseen Sodankylän sairaalan kulkutautiosastolle. Minua ei saanut kukaan tulla tapaamaan huoneeseeni. Kaksi viikkoa eristyksissä. Äitini sai erikoisluvan ja hän tuli viikon kuluttua käymään luonani. Se oli minulle suuri hetki.

Mutta mitä tekivät oppilastoverini? He ottivat ulkoa sairaalan korkeat tikapuut ja raahasivat ne ikkunani kohdalle. Heidän ulkona touhutessa kuulin iloisen rupattelun ja naurun pyrskähdykset. Kohta joku koputti ikkunaani. Joskus Esteri, joskus Reijo tai Raappanan Eila. He toivat säännöllisesti minulle tiedot seuraavan päivän koulutehtävistä. Tikapuiden juurelle jäi rypäs luokkatovereita tuijottamaan ylös tehtäviin lähetettyä. En unohtanut, mikä minun oli pakko opetella ulkoa kirjoistani. Oli pakko! Näin esimerkiksi määräsi tikapuilla seissyt viestintuoja: Luonnontieteistä huomiseksi osa Linnén luokkia. Ainakin jotakin on jäänyt mieleeni kuten *Ranunculus acer* (*Niittyleinikki*). Iltapäivän retki toi vaihtelua heille ja petipotilaalle.

°kylmäkamari=posti- ja puhelinhuone; maidon käsittely, separaattori, viilit, piimät, juustot